

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изх. № УК-1

София, 22.03 201 9 г.

УКАЗАНИЕ

ОТНОСНО: съставяне на годишни финансови отчети за 2018 г. на застрахователни и презастрахователни предприятия, на управляващи дружества и управляваните от тях колективни инвестиционни схеми, както и на предприятия, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати за търговия на регулиран пазар, във връзка с прилагане на чл. 34, ал. 1 и ал. 4 от Закона за счетоводството, в сила от 01.01.2019 г., и § 56 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за корпоративното подоходно облагане.

Настоящото Указание се издава на основание чл. 15, т. 2 от Закона за счетоводството (ЗСч). Целта на Указанието е да разясни и да даде препоръки за избор на приложимата счетоводна база – национални или международни счетоводни стандарти, от застрахователните и презастрахователните предприятия, от управляващите дружества и управляваните от тях колективни инвестиционни схеми, както и от предприятията, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати за търговия на регулиран пазар.

С измененията на Закона за счетоводството, в сила от 01.01.2019 г. (обн. ДВ бр. 98 от 2018 г.) всички предприятия в страната съставят индивидуалните си финансови отчети на базата на националните счетоводни стандарти (НСС). Предприятията, които са съставяли отчетите си на базата на международните счетоводни стандарти (МСС), могат да преминат към съставянето им на базата на НСС, като съгласно § 56 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за корпоративното подоходно облагане, чл. 34, ал. 4 от ЗСч се прилага и по отношение на годишните финансови отчети за 2018 г. Независимо от тези разпоредби на закона, всички предприятия имат право на избор по отношение на приложимата счетоводна база, но само при условие че тази база не е променяна. Предприятията имат право да променят счетоводната си база само веднъж.

С цел осъществяване на ефективен, сравним и последователен надзор на небанковия финансов сектор, препоръчваме предприятията от застрахователния сектор, управляващите дружества и управляваните от тях колективни инвестиционни схеми, както и предприятията, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати за търговия на регулиран пазар и чиято дейност е под контрола на Комисията за финансов надзор (КФН), да съставят индивидуалните си финансови отчети на базата на МСС. Считаваме че това е целесъобразно поради следните причини:

➤ Запазването на съществуващата счетоводна база е необходимо с цел постигане на съпоставимост, прозрачност, ефективност и предвидимост на финансовата отчетност на застрахователните и презастрахователни предприятия, на управляващите дружества и на управляваните от тях колективни инвестиционни схеми, както и на предприятията, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати за търговия на регулиран пазар. Необходимо е да

се запазят условията за ясна, прозрачна и справедлива оценка на стойността на активите на тези категории предприятия, което не може да се постигне с прилагането на НСС. Независимо че наименованието на националните стандарти е променено, в сила от 01.01.2016 г., това са сравнително опростени счетоводни стандарти за малкия и средния бизнес и не позволяват в необходимата степен отчетите на предприятията от този сектор да се считат за отговарящи на фундаменталните качествени характеристики на финансовите отчети – уместност и достоверно представяне.

➤ Финансовите отчети на застрахователните и презастрахователни предприятия, на управляващите дружества и управляваните от тях колективни инвестиционни схеми, както и на предприятията, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати за търговия на регулиран пазар, трябва да следват еднакви счетоводни процедури и да прилагат единен комплект висококачествени, разбираеми и приложими, глобално приети счетоводни стандарти за финансово отчитане, основаващи се на ясно формулирани принципи. Тези принципи изискват сходните сделки и събития да бъдат осчетоводявани и отчитани по сходен начин, а различаващите се сделки и събития да бъдат осчетоводявани и отчитани по различен начин, както в рамките на едно предприятие в течение на времето, така и между отделни предприятия. Поради тази причина считаме че в конкретния случай не е целесъобразно да се използва законовата възможност за правото на избор на счетоводно третиране и прилагане на различна счетоводна база, защото между НСС и МСС съществуват различия – като се започне от обхвата, използването на различни критерии за признаване на позиции във финансовите отчети и прилагане на различни бази за оценяване и се стигне до задължителното оповестяване. Прилагането на различна счетоводна база води до липса на ясна съпоставимост на данните от отчетите на предприятия от един и същи сектор.

➤ Световна тенденция е да се намаляват различията и броят на алтернативните счетоводни подходи, като стремежът е към хармонизиране на правилата, стандартите и процедурите за счетоводно отчитане, свързани с изготвянето и представянето на финансовите отчети.

На фона на тези световни тенденции не е целесъобразно застрахователните и презастрахователните предприятия, управляващите дружества и управляваните от тях колективни инвестиционни схеми, както и предприятията, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати за търговия на регулиран пазар, да упражняват правото си на избор по отношение на приложимата счетоводна база.

В допълнение:

I. По отношение на застрахователния сектор

1. Съгласно Делегиран Регламент 2015/35, оценката на активите и пасивите на застрахователните и презастрахователни предприятия се осъществява при спазване на чл. 9, § 1 и § 2, съгласно които застрахователните и презастрахователните предприятия признават и оценяват активите и пасивите съобразно международните счетоводни стандарти, приети от Комисията в съответствие с Регламент (ЕО) № 1606/2002 г., при условие че тези стандарти включват методи за оценка, които са съгласувани с подхода за оценяване, посочен в чл. 75 от Директива 2009/138/ЕО. Когато тези стандарти позволяват използването на повече от един метод за оценка, застрахователните и презастрахователните предприятия използват единствено методи за оценяване, които са съгласувани с чл. 75 от Директива 2009/138/ЕО.

2. Няма специален национален стандарт за отчитане на застрахователните договори, какъвто е МСФО 4, в сила от 01.01.2005 г., и заместващият го МСФО 17 Застрахователни договори, влизащ в сила от 01.01.2021 г. Този стандарт определя принципите, които трябва да се прилагат за договори, отговарящи на стандартното определение за застрахователен договор, независимо от правния и регулаторен статут на техния издател. Целта на стандарта е да гарантира, че отчитащите се предприятия отразяват в своите финансови отчети вярно ефектите от застрахователните договори върху финансовото състояние, ефективността и паричните потоци на дружеството.

3. Задължителното счетоводно отчитане и отчитането на платежоспособността и изискванията към отчетността, оценката на активите и пасивите и образуването на техническите резерви на застрахователите, презастрахователите и Гаранционния фонд регламентира Наредба № 53 от 23.12.2016 г. Съгласно чл. 7, ал. 3 от Наредбата, застрахователите с право на достъп до единния пазар и презастрахователите изготвят финансови отчети и справки за целите на задължителното счетоводно отчитане в съответствие със ЗСч, МСС, Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО) и тази наредба, и отделно изготвят справки и отчети за целите на изчисляване на платежоспособността им съгласно приложимите регламенти на Европейската комисия. Застрахователите без право на достъп до единния пазар изготвят финансови отчети и справки за целите на задължителното счетоводно отчитане, както и отчитат платежоспособността си в съответствие с МСС, МСФО и тази наредба (ал. 4).

II. По отношение на управляващите дружества и управляваните от тях колективни инвестиционни схеми

Всички управляващи дружества, получили лиценз от КФН, са изготвили своите междинни финансови отчети за 2018 г. съгласно МСС. Разпоредбите на чл. 34, ал. 4 от ЗСч допуска предприятията, които съставят годишните си финансови отчети на базата на МСС, да преминат към съставянето им на базата на НСС. Действително § 28 от МСС 34 Междинно финансово отчитане дава възможност при смяна на счетоводната политика на предприятието, междинният и годишният финансов отчет да бъдат изготвени на база различни счетоводни политики. В този случай обаче промяната на счетоводната политика е свързана с преизчисляване на всички позиции в междинните финансови отчети, както и с предоставянето на определена обяснителна текстова информация, която да позволи на ползвателите на отчетите да сравняват и разберат причините и евентуалните различия в междинните финансови отчети, изготвени на база на МСС и съответно в годишния финансов отчет, изготвен на база НСС. Необходимо е да се има предвид и разпоредбата на чл. 34, ал. 5 от ЗСч, съгласно която не се допуска промяна на счетоводната база повече от веднъж, т.е. ако предприятието е избрало да прилага НСС за годишния си финансов отчет за 2018 г., то не може да се върне обратно към прилагането на МСС, освен ако това не се изисква от закон. Предвид обстоятелството, че управляващите дружества управляват чужди активи в значителен размер (по подобие на инвестиционните посредници и банките, които са задължени да изготвят финансовите си отчети на база МСС), е целесъобразно управляващите дружества да продължат да прилагат МСС при изготвяне на финансовите си отчети, в т.ч. и за годишния финансов отчет за 2018 г.

По отношение на колективните инвестиционни схеми е необходимо да се отбележи, че също е нецелесъобразно преминаването от МСС към НСС, доколкото действащата нормативна уредба изисква същите да оценяват активите и пасивите си в съответствие с приложимите МСС.

III. По отношение на предприятията, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати за търговия на регулиран пазар

1. Всички предприятия, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати за търговия на регулиран пазар, са изготвили своите междинни финансови отчети през 2018 г., включително и предварителния отчет за IV-то тримесечие на 2018 г., съгласно МСС. Действително § 28 от МСС 34 Междинно финансово отчитане дава възможност при смяна на счетоводната политика на предприятието, междинният и годишният финансов отчет да бъдат изготвени на база различни счетоводни политики. В този случай в междинните отчети трябва да се преизчислят всички позиции, както и да се даде определена обяснителна текстова информация, която да позволява на ползвателя да сравни и разбере къде и поради каква причина има или би имало различие в междинните финансови отчети, при които са използвани за база МСС и съответно в годишните финансови отчети, когато предприятието използва за счетоводна база НСС.

Също така следва да се има предвид, че предприятие, което избере да прилага НСС за отчетите си за 2018 г. или следващите:

- не може да се върне към прилагане на МСС, освен ако това не се изисква от закон;

- следва да преизчисли всички позиции в отчетите си в съответствие със Счетоводен стандарт (СС) 42 Прилагане за първи път на Националните счетоводни стандарти, който достатъчно подробно регламентира процедурата и дава конкретни предписания, които трябва да се спазват по отношение на прилаганите политики към датата на първия финансов отчет, съставен по НСС. При преизчисляването на голяма част от позициите във встъпителния баланс към датата на преминаване към НСС, информацията следва да се представя ретроспективно по правилата на НСС. В случай че предприятието се възползва от законовата си възможност, промяната на счетоводната база трябва да се осъществи в съответствие с всички изисквания на СС 42.

Съгласно СС 42 датата на преминаване към НСС на предприятието е началото на най-ранния период, за който предприятието представя пълна сравнителна информация в съответствие с тези стандарти, в първите си финансови отчети.

Предприятията съставят встъпителен баланс към датата на преминаване към НСС и годишен финансов отчет към 31 декември на първия отчетен период по НСС.

В случай че предприятието е приело да прилага НСС от 1 януари 2018 г., датата на преминаване към НСС ще бъде 1 януари 2017 г. (или 31 декември 2016 г.), при условие че предприятието представя сравнителна информация само за една предходна година. Предприятието трябва да изготви встъпителен баланс към 1 януари 2017 г. и да представи годишния си финансов отчет към 31 декември 2018 г., съставен по правилата на НСС, но съдържащ сравнителна информация за 2017 г.

2. Индивидуалните годишни и междинните отчети на предприятията майки, които изготвят консолидиран финансов отчет, се изготвят на база на МСС по силата на разпоредбата на чл. 34, ал. 6 от ЗСч. Тъй като съгласно чл. 34, ал. 2 от ЗСч предприятията и чл. 4 от Регламент (ЕО) № 1606/2002, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати за търговия на регулирания пазар в държава – членка на Европейския съюз съставят консолидираните си финансови отчети задължително на база МСС, а на основание чл. 34, ал. 6 консолидираните отчети се съставят на същата база, на която се съставят индивидуалните годишни финансови отчети на предприятието майка, се налага изводът, че предприятието майка е препоръчително да прилага като счетоводна база МСС. Индивидуалните финансови отчети са дефинирани като отчети, които се представят в

допълнение към консолидираните финансови отчети (§ 6 от МСС 27). От чисто практическо значение и улеснение за предприятието майка би било условието, предприятията от групата, които подлежат на консолидация, също да прилагат МСС.

3. При преминаването от МСС към НСС на емитент на ценни книжа, допуснати за търговия на регулиран пазар, който предвижда да публикува проспект за допускане за търговия или публично предлагане на облигации, акции, варанти или конвертируеми облигации биха възникнали следните проблеми:

– ако емитент на ценни книжа, допуснати за търговия на регулиран пазар, предвижда да публикува проспект за допускане за търговия или публично предлагане на облигации, съдържащата се в проспекта историческа финансова информация за двете изискуеми години следва да бъде представена на една и съща счетоводна база;

– ако емитент на ценни книжа, допуснати за търговия на регулиран пазар, предвижда да публикува проспект за допускане за търговия или публично предлагане на акции, варанти или конвертируеми облигации, е необходимо съдържащата се в проспекта историческа финансова информация за трите изискуеми години да бъде представена на една и съща счетоводна база.

Предвид посоченото, всяко дружество, чийто ценни книжа вече са били допуснати за търговия на регулиран пазар и същото е променило своята счетоводна база за финансово отчитане съгласно чл. 34, ал. 4 от ЗСч, ще е необходимо да представи в своите евентуални бъдещи проспекти за публично предлагане или допускане до търговия на регулиран пазар на емисии ценни книжа, преизчислена историческа информация за две или съответно три години в зависимост от вида на ценните книжа, които ще бъдат допуснати до търговия на регулиран пазар или публично предлагани в бъдеще.

На основание на гореизложеното препоръчваме на средните и големите (по смисъла на ЗСч) публично търгувани предприятия да продължат да прилагат като счетоводна база МСС. Считаме че няма пречка предприятията, които отговарят на критериите за микро- или малко предприятие по смисъла на ЗСч, да се възползват от законовата възможност за избор по отношение на приложимите счетоводни стандарти. Тези предприятия обаче следва да имат предвид, че със създаването на единен регистър в Европейския съюз на задължителната информация, която е дължима от предприятията, чиито ценни книжа се търгуват на регулиран пазар в страна членка на ЕС (от началото на 2020 г.), ще настъпи съществена разлика в начина, по който инвеститорите, включително големи европейски фондове за управление, пенсионни предприятия, застрахователни дружества, банки и др., ще избират къде да инвестират своите средства. Този регистър ще предоставя възможност да се сравняват основни показатели и съотношения в балансите и отчетите за доходите на над 5000 публично търгувани дружества и на базата на резултатите от сравненията да се вземат решения къде да се инвестират големи финансови ресурси. Таксономията, която ще се използва при представянето на отчетите в този регистър е таксономията, възприета на базата на МСС, съответно представените отчети ще са изготвени на основата на МСС. Така, ако българско предприятие, чиито ценни книжа се търгуват на регулиран пазар, избере да премине към НСС, неговите отчети не биха били достъпни чрез този регистър и съответно предприятието ще бъде в по-неблагоприятно положение от дружества, чиято счетоводна база е МСС, защото потенциално големите финансови ресурси, които се насочват към публичните дружества в Европа, не биха достигнали до тези предприятия поради липса на необходимата информация за тези български предприятия, чиито прехвърлими ценни книжа са допуснати за търговия на регулиран пазар.

IV. По отношение на Дружествата със специална инвестиционна цел за секюритизиране на недвижими имоти (ДСИЦ)

Следва да се има предвид, че по отношение на дружествата със специална инвестиционна цел за секюритизиране на недвижими имоти, които участват в учредяването или в придобиването на дялове или акции от капитала на търговско дружество (специализирано дружество) по смисъла на чл. 22а от Закона за дружествата със специална инвестиционна цел, е налице изискване да упражняват контрол върху специализираното дружество по смисъла на § 1, т. 14 от допълнителните разпоредби на Закона за публичното предлагане на ценни книжа. В този случай ще е налице изискване за изготвяне на консолидирани финансови отчети на база МСС, от което следва, че индивидуалният отчет на дружеството майка също следва да се изготвя на база МСС, като е логично и предприятията, подлежащи на консолидация също да прилагат МСС.

МИНИСТЪР:

ВЛАДИСЛАВ ГОРАЧЕВ

